

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री हरिकृष्ण कार्की
माननीय न्यायाधीश श्री सुष्मालता माथेमा
आदेश

०६९-WO-१३९०

विषय: उत्प्रेषण परमादेश।

स्व.अब्दुल्ला बागवानको नाति इब्राहिम बागवानको छोरा बाँके जिल्ला नेपालगञ्ज } निवेदक
न.पा.वडा नं.७ फूलटेक्रालाइन बस्ने मोइनुद्दिन बागवान -----१
विरुद्ध

पुनरावेदन अदालत नेपालगञ्ज, बाँके -----१
बाँके जिल्ला अदालत, बाँके -----१
मोइनुद्दिन बागवानकी पत्नी भनी उल्लेख गरेकी बाँके जिल्ला, कम्दी गा.वि.स.
वडा नं.६ बागवानपूर्वा बस्ने हसिना बानो बागवान -----१
इब्राहिम बागवानकी श्रीमती बाँके जिल्ला, नेपालगञ्ज न.पा.वडा नं.७ } विपक्षी
फूलटेक्रालाइन बस्ने असराफन बागवान -----१
इब्राहिम बागवानकी नातिनी मोइनुद्दिन बागवानकी छोरी बाँके जिल्ला, नेपालगञ्ज
न.पा.वडा नं.७ बस्ने अन्जुम बागवान -----१

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२ तथा १०७(२) बमोजिम यस
अदालतमा दायर हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदनको संक्षिप्त तथ्य एवं आदेश यसप्रकार छः

तथ्य खण्ड

१. म निवेदक मोइनुद्दिन बागवान विरुद्ध हसिना बानो बागवानले अंश दिलाई सम्बन्ध विच्छेद
गरी पाउँ भनी बाँके जिल्ला अदालतमा मुद्दा दायर गरेकीमा मैले वास्तविक बेहोरा खुलाई
प्रतिउत्तर दर्ता गरेको थिएँ। बाँके जिल्ला अदालतबाट फिराद परेको अघिल्लो दिनलाई मानो
छुट्टिएको मिति कायम गरी सोको अघिल्लो दिनसम्मको बण्डा गर्नुपर्ने सम्पत्तिको फाँटवारी
दुवै पक्षबाट लिई परस्पर सुनाई प्रक्रिया पूरा गरी नियमानुसार पेश गर्नु भनी मिति
२०६९।९।२९ मा आदेश भएको थियो। उक्त आदेशमा वादी र मेराबीचमा नाता भएको

ठहर गर्दै अंशियारमध्येकी आमा असराफन बागवान वादीबाट अलग रहेबसेको भन्दै निजबाट तायदाती समेत नमगाई, छोरी अन्जुमलाई बुझ्दै नबुझी तायदाती माग गरियो। उक्त आदेश पुनरावेदन अदालत नेपालगञ्जबाट बदर भई बुझ्नुपर्ने मिसिल प्रमाण र अंशियार बुझी कानूनबमोजिम गर्नु भनी आदेश मिति २०६९।११।२० मा भएको थियो।

२. उक्त आदेशपश्चात् बाँके जिल्ला अदालतबाट मोइनुद्दिन बागवान र निशा बागवानबाट सम्म तायदाती लिने र प्रतिवादी निशा बागवानले शुरू म्यादै गुजारी बसेकोमा दु.फौ.नं.७२६ को नाताकायम मुद्दामा तारेखमा रहेको हुँदा प्रस्तुत मुद्दामा तायदाती फाँटवारी ल्याउने गरी तोक्नु। अलग्गै बसेकी प्रतिवादी मध्येकी असराफनलाई बाहेक गरी तारेख टुटाई कानूनबमोजिम गर्नु भन्नेसमेत आदेश मिति २०६९।१२।५ मा भएको थियो। उक्त आदेश बदर गरी पाउँ भनी म निवेदकले पुनरावेदन अदालत नेपालगञ्जमा निवेदन दर्ता गरेकोमा सो निवेदनमा बाँके जिल्ला अदालतबाट मिति २०६९।१२।५ मा भएको आदेश वेरीतको नदेखिँदा परिवर्तन गरिरहनु परेन कानूनबमोजिम गर्नुहोला भनी मिति २०७०।२।१६ मा आदेश भयो। उक्त आदेशले हामी मूल अंशियार आमालाई बाहेक गरी तायदाती फाँटवारी मागेको कुरा कानूनको भावना विपरीत भई अंशजस्तो नैसर्गिक हकको हनन् गरेको र बुझ्नु पर्ने व्यक्तिलाई बुझ्दै नबुझी तायदाती फाँटवारी माँग गरेको कारण मेरो संविधान प्रदत्त हकको हनन् हुन गएको र उपर्युक्त आदेशहरू बदर गरी पाउने अन्य कुनै वैकल्पिक बाटो नभएको हुँदा उक्त आदेशहरू उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी पाउन नियमानुसार निवेदन गर्दछु।
३. म निवेदक र आमा अराफन बागवानका बिचमा कानूनतः अंशबण्डा भएको छैन। उक्त आदेशहरूबाट निज तथा छोरी अन्जुम बागवानलाई वञ्चित गराइएको छ। जसले अंशियारको संख्या घटाएको मात्र होइन अंशजस्तो नैसर्गिक हकको समान बाँडफाँड र प्राप्तिमा अवरोध पुगेको छ। कुनै अंशियारले त्यस्तो अंश हकको सम्पत्ति बण्डा नगरी एकलौटी खान पाउने हुने र सम्पत्ति आर्जन भोग विक्री व्यवहार गर्न पाउने हकमा बाधा पुग्न गएको छ।
४. निर्विवाद अंशियार छोरी अन्जुम बागवानलाई बुझ्न नपर्ने आदेश मुलुकी ऐन, अ.बं.८३ नं., बालबालिका सम्बन्धी ऐनको विपरीत छ। निजलाई अ.बं.१३९ नं.बमोजिम नबुझी भएको आदेशहरू त्रुटिपूर्ण र मनोगत भएकोले बाँके जिल्ला अदालतको मिति २०६९।१२।५ को आदेश र सो आदेशलाई सदर गर्ने पुनरावेदन अदालत नेपालगञ्जको मिति २०७०।२।१६ को आदेशले मूल अंशियारलाई बाहेक गरी तायदाती माग गरेकोले उक्त आदेशहरू

उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी पुनः नाता एकिन गरी सबै अंशियारलाई सामेल गराई तायदाती फाँटवारी लिई रीतपूर्वक बण्डा गर्नु गराउनु भन्ने निवेदनपत्र।

५. यसमा के कसो भएको हो? निवेदकको मागबमोजिमको आदेश किन जारी हुन नपर्ने हो? जारी हुनुनपर्ने कुनै कारण भए यो आदेश प्राप्त भएका मितिले बाटाका म्यादबाहेक १५ दिनभित्र विपक्षी नं.१ र २ का हकमा महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमार्फत र अन्य विपक्षीहरूको हकमा आफैं वा आफ्नो कानूनबमोजिमको प्रतिनिधिमार्फत लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी यो निवेदनको एक प्रति नक्कल साथै राखी विपक्षीहरूको नाउँमा सूचना पठाई लिखित जवाफ पेश भए वा सोको अवधि व्यतित भएपछि नियमानुसार गरी पेश गर्नु भन्ने यस अदालतको मिति २०७०।३।२५ को आदेश।
६. निवेदकसँग मेरो विवाह भएकोमा कुनै जायजन्म भएको छैन। निजसँग बस्न असम्भव भएपछि बाँके जिल्ला अदालतमा सम्बन्ध विच्छेद गरी अंश दिलाई पाउँ भन्ने मुद्दा मैले दायर गरी विचाराधिन अवस्थामा छ। आमा असराफन बागवानलाई बाहेक गरी र अन्जुम बागवानको नाममा कुनै सम्पत्ति नभएको हुँदा उल्लिखित आदेशहरू बदर हुनुपर्ने होइन। निवेदकले मलाई अंशबाट वञ्चित गर्ने उद्देश्यबाट रिट निवेदन गरेका, नाता सम्बन्धमा निर्णय गर्ने अधिकार अ.बं.२९ नं. र न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ बमोजिम शुरू अदालतलाई मात्र भएकोले निवेदकको निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने हसिना बानो बागवानको लिखित जवाफ।
७. नातामा विवाद नदेखिएको र यी वादीले अंश लिएको बुझ्नेको अवस्थासमेत नदेखिँदा यस अदालतबाट मिति २०६९।१२।५ मा सम्पूर्ण सम्पत्तिको फाँटवारी माग गर्ने आदेश भएको हो, फाँटवारी माग गर्ने आदेश भएकै कारणबाट यी रिट निवेदकको कुनै कानूनी एवं संवैधानिक अधिकार हनन् भएको अवस्था नहुँदा प्रस्तुत रिट निवेदन खारेजभागी छ, बदर गरी पाउँ भन्नेसमेत बेहोराको बाँके जिल्ला अदालतको लिखित जवाफ।
८. यसमा अदालतबाट भए गरेका कार्यहरू कानूनसम्मत भएका हुँदा प्रस्तुत निवेदन रोहबाट यस अदालतका नाममा कुनै आदेश जारी हुनु पर्ने होइन। यसमा लेखिएको बेहोरा ठीक छ। झुट्टा ठहरे कानूनबमोजिम सहुंला बुझाउँला भन्नेसमेत बेहोराको पुनरावेदन अदालत नेपालगञ्जको लिखित जवाफ।
९. यसमा वादी निशा बागवान र यिनै निवेदक प्रतिवादी भएको सम्बत् २०६७ सालको दु.फौ.नं.७४-०६७-००२८९/४२१ को सम्बन्ध विच्छेद मुद्दा मिति २०६७।६।४ मा बाँके जिल्ला अदालतबाट मिलापत्र भएको देखिँदा उक्त मिलापत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि बाँके

जिल्ला अदालतबाट झिकाई आएपछि नियमानुसार गरी पेश गर्नुहोला भन्ने यस अदालतको मिति २०७४।१२।१४ को आदेश।

आदेश खण्ड

१०. नियमबमोजिम साप्ताहिक तथा आजको दैनिक पेसी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत रिट निवेदनमा निवेदकको तर्फबाट उपस्थित विद्वान् अधिवक्ता श्री राजन निरौलाले गर्नुभएको वहससमेत सुनियो।
११. विद्वान कानून व्यवसायीको वहससमेत सुनी प्रस्तुत रिट निवेदनसँग सम्बन्धित कागजातहरु अध्ययन गरी हेर्दा निवेदकको मागबमोजिम उत्प्रेषणको आदेश जारी हुने हो होइन भन्ने सम्बन्धमा निर्णय दिनु पर्ने देखियो।
१२. निर्णयतर्फ विचारगर्दा निवेदकले बाँके जिल्ला अदालतमा दायर गरेको अंश दिलाई सम्बन्ध विच्छेद गरी पाउँ भन्ने मुद्दामा बाँके जिल्ला अदालतबाट मिति २०६९।१२।५ मा तायदाती माग गर्ने गरी भएको आदेश र सो आदेशलाई सदर गरेको पुनरावेदन अदालत नेपालगञ्जको मिति २०७०।२।१६ को आदेशलाई बदर गर्नको लागि अन्जुम वागवानलाई बुझ्दै नबुझी आदेश गरेको हुँदा अंशियार कायम गरी पाउँ भनी प्रस्तुत रिट निवेदन दायर गरेकोमा सो मुद्दाको फैसलासमेत भइसकेको भनी निवेदकका कानून व्यवसायीले वहसको क्रममा उल्लेख गर्दै सो फैसलाको प्रमाणित प्रतिलिपिसमेत पेश गरेको हुँदा जुन मुद्दाको कारवाहीको सिलसिलामा भएको आदेश बदर गरी पाउँ भनी रिट निवेदन दायर भएको हो सो मुद्दा नै फैसला भइसकेको अवस्थामा यस रिट निवेदनको प्रयोजन समाप्त भइसकेको हुँदा प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने ठहर्छ। दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार गरी बुझाइदिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत: खुमप्रसाद भण्डारी

कम्प्युटर अपरेटर: चन्दनकुमार मण्डल

इति सम्बत् २०७६ कात्तिक महिना ४ गते रोज २ शुभम् ।